

Колесник Д.С.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, Інституту
прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ В СІМ'І

Ключові слова: домашнє насильство, ознаки насильства, запобігання насильству.

Анотація. У тезах розглянуто поняття «домашнього насильства», вивчення закономірностей його виявлення, існування та можливості протидії та запобігання зазначеного явища.

Аннотация. В тезисах рассмотрено понятие «домашнего насилия», изучение закономерностей его обнаружения, существования и возможности противодействия и предотвращения данного явления.

Ключевые слова: домашнее насилие, признаки насилия, предотвращения насилия.

Summary. In theses are examined the concept of «domestic violence», the study of the patterns of its detection, existence and the possibility of counteracting and preventing this phenomenon.

Keywords: domestic violence, signs of violence, violence prevention.

На сьогоднішній день в нашій державі, як і в зарубіжних країнах розповсюджено застосування насильства різних видів по відношенню до своїх близьких. Ця тема є доволі актуальною, тому що

це проблема нашого сучасного суспільства, яка носить латентний характер, через що становить серйозну загрозу нормальній життєдіяльності людей, їх життю та здоров'ю. Методологічною основою дослідження є твердження, що людський потенціал формується на основі стосунків усередині груп людей, які об'єднуються через спільні інтереси та підтримують неформальні контакти з метою взаємної вигоди та допомоги. Людський потенціал нерозривно пов'язаний з інституційними формаціями, буквально сформованими ними [8].

Кожна людина може стати об'єктом знущання та нелюдського поводження, особливо, коли вона не в змозі протидіяти нападкам зі сторони близьких. Б.М. Головкін зазначає, за різних обставин жертвами злочинів можуть стати будь-які особи, незалежно від статі, віку, національності, соціального становища, рівня доходів, місця проживання. Між тим практика показує неоднаковий рівень уразливості людей перед злочинними посяганнями. Це пов'язано не тільки з соціально-демографічними відмінностями населення, але й з несприятливими середовищними умовами проживання та небезпечною поведінкою за конкретних обставин [5, 162].

Домашнє насильство є одним з найбільш розповсюджених протиправних дій в усіх країнах світу, включно з Україною. У кожній країні є люди, які безпосередньо зіштовхнулися з цією проблемою і на собі відчули гніт та болісні як у фізичному плані, так і в моральному наслідки цього негативного соціального явища. Динаміка злочинності на протязі останніх років характеризується хвилеподібними коливаннями, які чітко показують виражену тенденцію до зростання злочинності на території нашої держави. Висока складність соціальних систем є безумовною ознакою нелінійності законів залежності станів таких систем від певних зовнішніх та внутрішніх факторів [6].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», домашнє насильство – діяння фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають однією сім'єю, але не перебувають у родинних відносинах чи у шлюбі між собою,

незалежно від того, чи проживає особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь [4]. Основною ознакою даної категорії є те, що вона характеризує саме певні дії одного члена сім'ї по відношенню до іншого члена сім'ї. Особи, які вчиняють насильство в сім'ї, можуть бути представниками усіх верств населення, з будь-якою расовою та релігійною приналежністю, економічним статусом, рівнем освіти і професією.

Постіндустріальна стадія розвитку людства вимагає переосмислення й уточнення багатьох положень кримінологічної теорії, перегляду традиційних підходів до боротьби зі злочинністю [7, 169]. Часом доволі непросто відрізнити насильство від конфліктних ситуацій, спорів, що виникають у кожній сім'ї та не становлять загрози подальшому розвитку здорових стосунків. У такому випадку для визнання факту домашнього насильства слід звернутися до його ознак, які проявляються в умисності, у спричиненні шкоди, порушенні прав і свобод людини та власне значної перевазі сил (фізичних, психологічних) того, хто чинить насильство. Якщо в діях немає хоча б однієї з чотирьох наведених ознак, вони не є насильством. Наприклад, якщо немає порушення прав і свобод людини, це не насильство, а правомірне застосування сили [2].

Варто акцентувати увагу на деякі чинники, які призводять до прояву насильства в сім'ї, а саме: соціальні (конфлікти, насильство в суспільстві); економічні (безробіття, матеріальні нестатки, економічна залежність); психологічні; педагогічні (відсутність культури поведінки); соціально-педагогічні (відсутність сімейних цінностей у суспільстві); правові; соціально-медичні; фізіологічні та медичні [3].

Як зазначає О.М. Гумін, значний вплив на формування факторів ризику насильства справляє неблагополучна родина. Результати досліджень також вказують, що діти, які ростуть у родині з одним із батьків, більше піддаються ризику насильства. Низький соціально-економічний статус родини також має прямий зв'язок з насильством у майбутньому [1].

За даними міжнародних досліджень фактично кожна третя жінка в Україні потерпає від домашнього насильства. Жінки та діти найчастіше стають жертвами насильства з боку тих, кого вони зна-

ють, а чоловіки мають високий ризик зазнати насильства саме з боку незнайомих осіб.

Варто зазначити, що саме страх залишитися наодинці у цій боротьбі за своє життя та життя своїх дітей є основною проблемою осіб, які підтверджені таким злочинам. Адже завжди набагато легше не допустити вчинення злочину, ніж потім вести боротьбу з наслідками його вчинення. Насильство в сім'ї є комплексним явищем, запобігти якому можна лише об'єднавши зусилля всіх соціальних інституцій шляхом забезпечення виконання загальносоціальних, спеціально-кримінологічних, індивідуальних та віктимологічних заходів, завдання яких спрямоване на реалізацію економічних, правових та соціальних програм оздоровлення суспільства, підвищення ролі сім'ї, створення умов захисту від будь-яких проявів дискримінації в сімейних відносинах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гумін О.М. Характеристика деяких причин та умов вчинення насильницьких злочинів у сім'ї у стані агресивної поведінки / О. М. Гумін, 2015.
2. Наукова стаття: Насильство в сім'ї. Як захистити себе та родину.- 28 липня 2017р. // [Електронний ресурс]. . Режим доступу: <http://legalspace.org/ua/biblioteka/item/10088-nasylstvo-v-sim-i-yak-zakhystyty-sebe-ta-rodynu>.
3. Наукова стаття: Чинники виникнення сімейного насильства.- 05.03.2014// [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nrozdiljst.at.ua/news/chinniki_viniknennja_simejnogo_nasilstva/2014-03-05-106.
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII / Верховна Рада (ВР) України.
5. Головкін Б. М. Як стають жертвами злочинів // Проблеми законності. Вип. 136. 2017. С. 161 – 172. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2017_136_19
6. Robotization of manufacturing process: economic and social problems and legal ways of their solution / О. Е. Kostyuchenko, Т. V. Kolesnik, Z. V. Bilous, О. V. Tavolzhanskyi // Financial and

credit activity: problems of theory and practice. – 2019. – Vol. 3, is. 30. – P. 454–462.

7. Головкін Б.М. Теперішнє і майбутнє кримінології //Проблеми законності. Харків : Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. 2020. № 149. С. 168- 184. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/200724/205532>

8. Tsytko, Victoria, Kateryna I. Aliksieieva, Iryna A. Venger, Oleksii V. Tavolzhanskyi, Nataliya I. Galunets, & Alona V. Klyuchnik. « Information Policy of the Enterprise as the Basis for the Reproduction of Human Potential in the Structure of Public Social Interaction.» Journal of Advanced Research in Law and Economics [Online], 10.6 (2019): 1664-1672. Web. 6 Nov. 2020.

11. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головкін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2017. – 308 с. URL: http://criminology.nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/posib_viktimologiya-2017_finaln.pdf

Науковий керівник: к.ю.н., доц. О.В.Таволжанський